

Lausunto luonnoksesta kansalliseksi pölyttjästrategiaksi

Ympäristölautakunta 07.12.2021 § 138
527/00.01.07/2021

Valmistelija

Ympäristöinsinööri Marjo Saarinen

Ympäristöministeriö on 1.11.2021 pyytänyt Oriveden kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoa 10.12.2021 mennessä luonnoksesta kansalliseksi pölyttjästrategiaksi (VN/12462/2020). Strategialuonnos ja strategiaa tukeva taustaselvitys liitteenä.

Suomen kansallisen pölyttjästrategian ja toimenpidesuunnitelman tavoitteena on turvata pölyttäjien ja niiden tarjoaman pölytyspalvelun tulevaisuus maassamme. Pölyttävät hyönteiset ovat välttämättömiä sekä maataloustuotannolle että luonnonekosysteemien toiminnalle. Suomessa tärkeimpiä pölyttäjiä ovat luonnonvaraiset mesipistiäiset, kukkakärpäset ja perhoset. Myös monissa muissa hyönteisryhmissä on pölytykseen osallistuvia lajeja. Vaikka eläinpölytteisten satokasvien pölytyksestä vastaavat pääosin luonnonvaraiset hyönteiset, voi myös tarhamehiläisellä olla suuri merkitys esimerkiksi marja- ja hedelmätarhojen pölytyksen onnistumisessa.

Ehdotuksen pölyttjästrategiaksi ja toimenpidesuunnitelmaksi on laatinut ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkosen 24.6.2020 asettama työryhmä, jossa olivat ympäristöministeriön lisäksi edustettuina maa- ja metsätalousministeriö, Ruokavirasto, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Luonnonvarakeskus, Suomen ympäristökeskus, Luonnontieteellinen keskusmuseo, Maa- ja Metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Suomen mehiläishoitajain liitto SML ry, ELY-keskukset, Hedelmän- ja Marjanviljelijäin liitto ry, Puutarhaliitto ry, ProAgria, Metsähallitus, Suomen Kuntaliitto ry ja Väylävirasto. Työryhmä kuuli työnsä aikana sidosryhmiä Webropol-kyselyn avulla. Lisäksi työryhmä järjesti webinaarin, jossa strategialuonnosta esiteltiin ja tarjottiin mahdollisuus palautteen antamiseen.

Strategian päätavoitteena on, että vuoteen 2030 mennessä pölyttäjien määrän ja monimuotoisuuden väheneminen on pysäytetty, pölyttjäkannat vakiintuvat ja kehittyvät myönteiseen suuntaan ja että luonnon- ja viljelykasvien pölytys on turvattu luonnonvaraisia pölyttäjiä suojelemalla ja käyttämällä tarhattuja pölyttäjiä kestävästi.

Strategiaan sisältyvät toimenpide-ehdotukset kohdistuvat pölyttäjien elinympäristöjen tilan parantamiseen, tarhattujen pölyttäjien vastuulliseen käyttöön, pölyttäjiä koskevan tutkimus- ja seurantatiedon täydentämiseen sekä viestintään, neuvontaan ja toiminnan aktivointiin. Lisäksi maatalous-, metsä- ja rakennettuja ympäristöjä koskien on esitetty konkreettisia keinoja, joiden avulla pölyttäjien elinolosuhteita voidaan parantaa.

Strategia sisältää myös ehdotuksen pölyttjäseurannan järjestämisestä. Maassamme on seurattu pitkäjänteisesti yö- ja päiväperhosia, mutta muiden pölyttjäryhmien kannankehitys tunnetaan puutteellisesti. Esitetyn seurantakokonaisuuden rungon muodostavat aiemmat, koordinoit

vapaaehtoistyöhön perustuvat pölyttäjäseurannat, joita edelleen jatkettaisiin. Lisäksi esitetään käynnistettäväksi täydentävää uutta seurantaa tärkeimpien tietopuutteiden kattamiseksi. Näissä sovellettaisiin EU:n yhteisessä seurantaesityksessä esitettyjä tutkimusmenetelmiä.

Esittelijä

Ympäristöinsinööri Marjo Saarinen

Päätösehdotus

Ympäristölautakunta esittää strategialuonnoksesta lausuntonaan seuraavaa:

Strategialuonnoksessa on tunnistettu sekä alueellisesti että ajallisesti eri laajuudella kohdennettuja ja vaikuttavia toimenpiteitä. Toimenpiteiden lähestymistapa on monipuolinen. Strategia korostaa pölyttäjien tuottaman ekosysteemipalvelun kokonaisvaltaisuutta ja kytkeytyneisyyttä valtakunnallisesti ja globaalisti ilmastonmuutokseen, luonnon monimuotoisuuteen, eri maankäyttömuotoihin sekä elinkeinoelämään ja alkutuotannon tukipolitiikkaan. Ympäristölautakunnan mielestä pölyttjästrategia tukeutuukin liikaa jo olemassa oleviin luonnon monimuotoisuuden säilymistä edistäviin ohjelmiin, strategioihin ja maankäytön ohjauskeinoihin. Ympäristölautakunnan näkemyksen mukaan jo toteutettavien toimenpiteiden nykytilakartoitus, seuranta ja vaikuttavuusarviointi tulisi esittää strategian johdannossa ja arvioida toimenpiteiden merkitystä kansalliselle pölyttjästrategialle.

Ympäristölautakunta esittää, että strategian toteutumisen arvioimiseksi toimenpiteitä täydennettäisiin seurantaohjelmalla. Esitetyssä luonnoksessa strategian toteutumisen seuranta pohjautuu jo toteutettavien ohjelmien yms. seurantaan ja on riippuvainen näiden ohjelmien sisältämien toimenpiteiden toteutumisesta, vaikutusten allokoinnista ja vaikuttavuuden tulkinnasta. Ympäristölautakunta esittää lisäksi, että toimenpiteiden ja seurannan vastuun jakautumista eri toimijoiden kesken selkeytettäisiin.

Esitys kansallisen pölyttäjäseurannan järjestämisestä (strategialuonnoksen liite 1) on esitetty hyvin. Strategian toimenpiteiden toteutumisen seuranta ja vaikuttavuuden arviointi edellyttävät pölyttjäkantojen kehityksen ja vaihteluiden systemaattista seurantaa ja validin tiedon keräämistä. Tiedon tulee olla vertailukelpoista ja luotettavaa sekä seurantaa toteuttaville sidosryhmille käytettävässä ja saavutettavassa muodossa.

Ympäristölautakunta huomauttaa, että strategian toteutumisesta tulisi tarkastella paikallisella tasolla. Maankäyttöön ja suojelualueiden perustamiseen perustuvilla toimenpiteillä on moniulotteisia vaikutuksia sekä kuntien maankäytön kehitykseen että yksityisten maanomistajien ratkaisuihin ja tuotannon kannattavuuteen.

Pöytäkirja tämän pykälän osalta tarkastetaan kokouksessa.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Jakelu

Ympäristöministeriö

Otteen oikeaksi todistaa Orivedellä 9.12.2021

Soile Kontu
Pöytäkirjanpitäjä

Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 138

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

- vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)
- virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuo-
mioistuimessa (kVhL 50 § 2 mom.
- etuosto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)